

Novinky zahraniční knihovnické literatury

29. BALL, Rafael
Der kleine Drache mit der digitalen Kraft : taiwans Bibliotheken – ein kurzer Überblick [Malý drak s digitální silou : stručný přehled knihoven Tchaj-wanu] / Rafael Ball
In: Buch Bibl. – [Bad Honnef]. – 0340-0301. – 54, č. 5 (2002), s. 317-320. Lit. 18.
Po úvodní charakteristice politického vývoje a kulturní úrovně Tchaj-wanu autor popisuje současný stav tchajwanských vysokoškolských a veřejných knihoven a seznamuje s některými legislativními dokumenty, včetně zákona o knihovnách. Podrobně se zabývá vývojem Ústřední národní knihovny v hlavním městě Tchaj-pej, s jejími funkcemi a těžištěm doplňování fondů (National Central Library of Taiwan, <http://www.ncl.edu.tw>). Věnuje pozornost zejména rozvoji automatizace a digitalizace v knihovnách (automatizované zpracování dat již od roku 1960, roku 1973 byl počítačově zpracován první katalog Střediska vědeckých a technických informací, v roce 1979 byl zprovozněn první elektronický souborný katalog čínských periodik atd.) a zavádění novodobých informačních technologií. Dnes se hovoří o digitální Národní knihovně, která má veškerý provoz a služby řízeny elektronicky, navíc s napojením na digitalizované fondy tchajwanských archivů a muzeí (autor např. hovoří o konvergenci muzeí, knihoven a archivů v případě elektronického dodávání dokumentů). Integrovaný přístup ke kulturnímu bohatství i k vědeckým informacím je cílem Národního programu rozvoje informační infrastruktury, který uskutečňuje od roku 1994 Národní knihovna spolu se Střediskem vědeckých a technických informací (<http://www.stic.gov.tw/english.html>) Státního výboru pro vědu. Autor přiznává, že Německo s poměrně vyspělou automatizací v informačních a knihovnických institucích zaostává za Tchaj-wanem, který je v této oblasti, právě tak jako v počtu lidí s přístupem k internetu, na předním místě v celosvětovém měřítku.
30. BEGER, Gabriele
Gesetz zur Änderung des Urheberrechts in der Informationsgesellschaft : Was wird sich die Bibliotheken verändern. Ein Vorab-Information [Zákon, který změní autorské právo v informační společnosti : jaké změny čekají knihovny. Předběžná informace] / Gabriele Beger
In: Bibliotheksdienst. – [Berlin]. – 0006-1972. – 37, č. 2 (2003), s. 194-197.
Bundestag se intenzivně zabýval návrhem zákona o regulaci autorského práva v informační společnosti (<http://www.bmj.bund.de/images/11476.pdf>). Předpokládá se, že nová zákonná úprava nabude platnosti již v průběhu prvního pololetí roku 2003. Návrh se zabývá výhradně právem na šíření, rozmnožování a ochranu autorských děl v digitální podobě a děl lokalizovaných na sítích. Pro analogová díla a proces rozmnožování platí, že majetková práva zůstávají neměnná. Autorka se zabývá novými aspekty, které přináší do autorského práva tato zákonná norma. Kopírování síťových dokumentů je novým vylučným právem užití díla, vedle již právně regulovaného poměrně rozsáhlého využití autorských děl, a závisí na každém autorovi; ten se může svobodně rozhodnout, bude-li jeho dílo umístěné na síťových zdrojích volně přístupné či nikoli (výlučné právo znamená, že autoři musí dát svolení k využívání již před užitím díla). Chtějí-li knihovny využívat v budoucnosti díla ze síťových zdrojů, pak k tomu potřebují písemný souhlas autorů, např. zpracovaný do nakladatelské smlouvy. Toto platí také pro dokumenty, které byly knihovnami zakoupeny již dříve. Např. již dříve pořízené CD-ROM mohou být půjčovány uživatelům; jsou-li též vystaveny na CD-ROM sítích, je nutný souhlas autora. Autorka se dále zabývá výjimkami z autorského práva pro účely vzdělávání a vědeckého výzkumu. Tyto výjimky umožňují přístup a využívání autorských děl pro účely vzdělávání, je-li osoba uživatele součástí vzdělávacího procesu nebo vědeckého výzkumu. Jde o užití pro osobní účely, které musí vylučovat případné další komerční využívání díla. To se týká i jejich rozmnožování. Veřejné knihovny mohou kopírovat krátké části děl nebo celé články z novin (i jsou-li jsou vystaveny na sítích) bez autorizace pro vzdělávací kurzy a vědecký výzkum svých uživatelů. Je-li stanoveno placení náhrady za užití těchto děl autorskoprávními organizacím, pak je knihovny musí hradit. K novým ustanovením patří ustanovení o technických ochranných prostředcích. Další změna je navržena v případě práva na rozmnožování, šíření a zaslání kopií (především služby univerzitních a vysokoškolských knihoven pro výzkumné potřeby uživatelů by byly na základě změny znění tohoto paragrafu zproblematizovány, nebylo by umožněno zhotovovat digitální kopie těchto dokumentů pro účel osobní potřeby studentů a badatelů). Navržené změny jsou předmětem živých diskusí a oficiálních vystoupení německých knihovníků, vysokoškolských pedagogů a dalších uživatelů autorských děl a vedou i k aktivitám namířeným proti této úpravě autorského zákona.
31. BLANCHARD, Natalie
Provocative Thoughts of a New Generation of Librarians [Kacířské myšlenky nové generace knihovníků] / Natalie Blanchard
In: IFLA J. – [München]. – 0340-0352. – 29, č. 1 (2003), s. 15-17. Lit. 3.
Zpráva Australské knihovnicko-informační asociace (Australian Library and Information Association, ALIA) z roku 1998 ukázala, že více než 70 % jejích členů je ve věku nad 40 let. Proto tato organizace zesílila iniciativy v oblasti

získávání nových členů nižších věkových kategorií. Podobná situace panuje i v dalších zemích světa. Například v USA byl v roce 2002 na podporu takovýchto iniciativ založen speciální grant. ALIA se snaží nabízet studentům knihovnicko-informačních oborů stále kvalitnější služby. Pro čerstvé absolventy jsou pořádány konference, které je mají motivovat k účasti na aktivitách asociace. ALIA se snaží vybírat si mezi studenty tzv. šampióny, které se pak snaží získat ke spolupráci. Chce čerstvým absolventům umožnit, aby se mohli podílet na rozhodnutích týkajících se všech jejich aktivit a také jim zajišťovat optimální podmínky pro další profesionální rozvoj.

32. BOXALL, James

Geolibraries, the global spatial data infrastructure and digital earth : a time for map librarians to reflect upon the Moonshot [Knihovny geografické literatury, infrastruktura globálních dat o prostoru a digitalizovaný zemský povrch : pravý čas pro knihovníky kartografických sbírek, aby reagovali na zásadní obrat v oboru] / James Boxall
In: INSPEL: Intern. J. Spec. Libr. – [Berlin]. – 0019-0217. – 36, č. 1 (2002), s. 1-21. Lit. a pozn. 42.

Knihovny geografické literatury (KGL) jsou definovány pouze v digitálním kontextu. Měli bychom se ale snažit pochopit celou infrastrukturu, v níž pracují, a budovat cesty, které se pokusí spojit nové koncepty a struktury se starými. Knihovníci z KGL mohou přispět geografii a geografové naopak knihovnictví. Nejvýraznějším rysem KGL je soustředění pozornosti na geoinformace a metadata. V kontextu KGL se v současné době nejvíce diskutuje o digitalizaci zemského povrchu (DE – Digital Earth), o infrastrukturu globálních dat o prostoru (GSDI – Global Spatial Data Infrastructure) a o distribuovaných KGL (DG – Distributed Geolibraries). Uvádí se přehled názorů publikovaných autory o problémech DE, GSDI a DG. Zdůrazňuje se význam norem jak pro digitalizaci, tak pro sběr metadat. Základní otázkou zde je, kdo je bude vytvářet, kontrolovat, ukládat, monitorovat, aktualizovat, ověřovat a zejména uchovávat. Pokud by knihovny měly dostatečný rozpočet a mohly rozšířit tradičně poskytované služby, mohly by to všechno dělat ony. Ale i kdyby knihovny geografické literatury mohly využívat pro tvorbu metadat OCLC nebo spolupracovat se sítěmi národních knihoven, stále by neměly ani zdaleka data kompletní. Velký zájem o tuto problematiku byl podle autora snad vyvolán rozvojem techniky a internetu, který umožňuje sdílení informací v širokém rozsahu. Ale je třeba soustředit zdroje spíše na instituce a intelekt a méně na infrastrukturu a internet.

33. Bridging the Digital Divide : report on the brainstorming session hosted by Kay Raseroka, IFLA President-Elect, at the 68th IFLA Conference in Glasgow, 21 August 2002 [Překonání informačního rozdělení : zpráva ze zasedání, které pořádala Kay Raseroka v rámci 68. konference IFLA v Glasgow 21. srpna 2002] / prep. by Stephen Parker
In: IFLA J. – [München]. – 0340-0352. – 29, č. 1 (2003), s. 65-77.

Iniciativy IFLA zaměřené na její vlastní restrukturalizaci vyvrcholily schválením nových stanov v srpnu roku 2000. Aby byla všem členům IFLA dána možnost přímo se vyjádřit k většině organizačních záležitostí, uskutečnilo se v rámci konference v Glasgow (2002) zasedání, jehož cílem bylo získat vyjádření účastníků k implementaci tzv. klíčových hodnot (Core Values) IFLA (má se o nich diskutovat na konferenci v Berlíně v srpnu 2003) a zároveň je seznámit s akčním plánem IFLA pro období 2003-2005. Nejdůležitější myšlenky se týkaly sjednocování různých úrovní kvality informačních technologií, které má výraznou měrou přispět k zastřešení těchto základních hodnot. 190 účastníků z 50 zemí vytvořilo 17 pracovních skupin. Každá ze 4 klíčových hodnot a s ní související problémy byly diskutovány ve třech nebo více skupinách. Náplň těchto hodnot je následující: a) schválení principů svobodného přístupu k informacím tak, jak je to definováno v článku 19 Všeobecné deklarace lidských práv, b) prosazení myšlenky, že všichni lidé musejí mít rovnocenný přístup k těmto informacím bez ohledu na jejich sociální původ, vzdělání, ekonomickou situaci apod., c) prosazení myšlenky, že poskytování vysoce kvalitních knihovnicko-informačních služeb pomůže takovýto přístup zajistit, d) zavázat se, že všichni členové Federace se mohou podílet na jejich aktivitách bez ohledu na státní příslušnost, socioekonomický a etnický původ, politickou orientaci, jazyk, rasu, náboženské vyznání apod. Zpráva je na IFLANETu – <http://www.ifla.org/IV/ifla68/papers/brainstorming02.htm>.

34. COBB, David

Limits to access – you can look but don't touch [Meze dostupnosti – pouze se dívat, nedotýkat se] / David Cobb
In: INSPEL: Intern. J. Spec. Libr. – [Berlin]. – 0019-0217. – 36, č. 1 (2002), s. 49-52.

Problém dostupnosti kartografických dokumentů (map) očima pracovníka Harvard College Library. Zlepšování dostupnosti dokumentů vůbec by mělo být jedním z hlavních cílů všech knihoven a knihovníků. Mnoho sbírek je budováno s volným přístupem. Oficiální depozitní knihovny ve Spojených státech musejí dokonce umožňovat veřejnosti volný přístup k vládním dokumentům. K mapám, které tvoří vždy jen malou část knihovních sbírek, v tak širokém měřítku volný přístup není. K hlavním omezením v dostupnosti sbírek map patří omezené úřední hodiny, kapacity odborného personálu (často pouze jedna osoba na částečný úvazek). Velkým problémem jsou možnosti řádného uchovávání sbírek (např. mapy nejsou chráněny vazbou), škodlivé vlivy prostředí a neopatrné zacházení zejména s jednodolistovými mapami. Digitální reformátování je cestou k efektivní ochraně těchto sbírek. Velkým problémem je katalogizace; např. dle údajů American Library Association (Guide to U.S. Map Resources, 1990) bylo jen 60 % sbírek map v knihovnách z katalogizováno. Pokud jsou mapy z katalogizovány, pak jen pro potřeby oddělení map a záznamy nejsou v online katalogu knihovny. Problémem je též dostupnost elektronických informací a autorská ochrana map. Budoucnost podle autora přinese specializované služby (do velké míry odpovídající potřebám uživatelů) a přidělí větší úlohu webovým stránkám s prezentací dat o Zemi a prostoru (s geospaciálními informacemi).

35. COFFEY, Daniel – LAWSON, Karen
 Managing Meaning : Language and Technology in Academic Libraries [Ovládat obsah : jazyk a technologie ve vědeckých knihovnách] / Daniel Coffey, Karen Lawson
 In: Coll. Res. Libr. – [Chicago]. – 0010-0870. – 63, č. 2 (2002), s. 151-162. Lit.19.
 Zpráva o průzkumu, který byl proveden v amerických vědeckých knihovnách s cílem podpořit úvahy o vztahu knihovníků a technologické terminologie. V současné době technický pokrok výrazně ovlivňuje terminologii a tím i komunikaci. Vznikla otázka, zda pracovníci z jiných oblastí rozumí odborným technologickým termínům, zvláště např. při poradách a diskusích, které mají vyústit v rozhodnutí. Autoři citují z odborné literatury různé názory na lingvistické a komunikační problémy technologické terminologie v knihovnictví. Průzkum byl proveden v březnu roku 2001 v 50 členských knihovnách Sdružení vědeckých knihoven (ARL), ve kterých existují samostatná oddělení zpracování fondů, služeb a informačních technologií (každý tento proces ve zvláštním oddělení). Byla použita technika formalizovaného dotazníku. Respondenti měli např. řadit termíny podle srozumitelnosti nebo charakterizovat technologicky orientované diskuse ve svých knihovnách. Výsledky se vyhodnocovaly celkově i po jednotlivých odborných skupinách. V závěru je konstatováno, že žargon je součástí profese a vymezuje její příslušníky. Knihovníci vědeckých knihoven si přejí rozumět technologické terminologii. V té souvislosti je důležitý ještě další aspekt – jejich úloha pomáhat uživatelům a poskytovat jim informace.
36. Creating a Green Light for IFLA [Zelené světlo pro IFLA] / prep. by Ross Shimmon
 In: IFLA J. – [München]. – 0340-0352. – 29, č. 1 (2003), s. 78-84. Lit. 9.
 Na výroční konferenci IFLA v roce 2002 v Glasgow se řešily zejména otázky týkající se kroků IFLA směřujících k tomu, aby se stala organizací otevřenější, transparentnější a v pravém slova smyslu celosvětovou. Program „Zelené světlo pro IFLA“ (Green Light for IFLA) má za úkol dynamicky zvyšovat její schopnost IFLA držet krok s technologickými, politickými a dalšími změnami, které ovlivňují vývoj jejích aktivit. Hlavním cílem programu je definování strategických cílů IFLA, jako jsou šíření myšlenek celosvětové spolupráce, podpora informační gramotnosti, programů celoživotního vzdělávání apod. Dále je to vytvoření tříletého plánu obsahujícího priority, cíle a řešení organizačně-profesionálních otázek souvisejících s činností federace. Proces realizace těchto cílů je rozdělen do několika kroků: analyzovat je, efektivně propojit činnost jednotlivých sekcí, určit odpovědnost za řešení dílčích problémů, upřesnit podobu další činnosti Světového knihovnického kongresu (World Information and Library Congress – setkání doposud nazývané „výroční konference“), vyřešit otázky organizačního a právního zabezpečení, otázky spojené s členstvím v organizaci apod. (Pozn. red.: Dokument „Zelené světlo pro IFLA“ doplňuje zprávu „Bridging the Digital Divide...“ – viz záznam č. 33).
37. DUCHEMIN, Pierre-Yves
 La numérisation des documents cartographiques anciens : supports traditionnels et nouvelles technologies [Digitalizace starých kartografických dokumentů : tradiční nosiče a nové technologie] / Pierre-Yves Duchemin
 In: INSPEL: Intern. J. Spec. Libr. – [Berlin]. – 0019-0217. – 36, č. 1 (2002), s. 67-82. II.
 Digitalizace grafických dokumentů, to znamená i kartografických materiálů, je již dlouhou dobu předmětem zkoumání Národní knihovny Francie (BNF). Vytvoření široké nabídky digitalizovaných obrazových dokumentů na základě historických sbírek knihovny bylo součástí koncepce nové BNF, vytvořené v roce 1994. Příspěvek zaměřený na kartografické dokumenty stručně přibližuje vývoj projektů digitalizace obrazových dokumentů v BNF a kritéria výběru materiálů pro digitalizaci; podrobněji pak popisuje realizované projekty týkající se kartografických dokumentů (nebo vyžadujících kartografický přístup, např. při indexaci). Jsou stručně popsány zmiňované sbírky (a oddělení BNF, která je spravují): mapy Francie, Evropy, světa a nebeské sféry (17.-18. století) ze sbírky Jean-Baptista Bourguignona d'Anville (Collection d'Anville), architektonické plány a kresby architektů Boulléeho a Lequeua (Étienne-Louis Boullée, 1728-1799, jeho materiály se mj. týkají projektů přestavby Královské knihovny; Jean-Jacques Lequeu, 1757-1825), kresby a rytiny francouzských měst a obcí 16.-19. století z tzv. Destailleurovy sbírky (Hippolyte Destailleu), černobílé fotografie z fondu Zeměpisné společnosti (Société de géographie) pořízené v Africe v 19. století, černobílé fotografie Paříže od Eugèna Atgeta, barevné fotografie francouzských měst a krajin pořízené v 80. letech 20. století atd. Ke skvostům digitalizovaných rukopisných materiálů patří dokumenty z knihovny Karla V. (byly digitalizovány již pro projekt „1000 iluminací na internetu“) – k jejím nejcennějším kartografickým dokumentům patří tzv. Katalánský atlas Abraháma Cresquese z roku 1375 (L'atlas catalan), což je kompasová mapa představující stav poznání světa ve své době. U každého souboru dokumentů autor popisuje obsah digitalizovaných materiálů, zvolené technické řešení, etapy digitalizace, rozebírá otázky kvality některých typů náhradních nosičů, zabývá se katalogizací a indexací, otázkou nutné míry kvality zpřístupnění digitálního obrazu, zpřístupněním v BNF i mimo ni (online přístup a vydání některých dokumentů na CD-ROM), stručně také finanční náročností. (Pozn. red.: uvedené digitalizované soubory jsou snadno vyhledatelné na <http://gallica.bnf.fr>).
38. EGIDY, Berndt von
 Von der Entwicklung eines Königsprojekts : die neue Bibliothek in Alexandria [O vývoji královského projektu : nová knihovna v Alexandrii] / Berndt von Egidy
 In: Buch. Bibl. – [Bad Honnef]. – 0340-0301. – 54, č. 2 (2002), s. 99-103. II.
 Egyptská Alexandria na břehu Středomořího moře je proslulá již dvěma knihovnami, které jsou označovány jako královské. Oběma je věnován článek ředitele Univerzitní knihovny v Tübingenu, který jeden rok působil jako poradce při organizaci fondů mladší z knihoven. Historická Alexandrijská knihovna vybudovaná z podnětu dobyvatele Egypta Alexandra Velikého při královské Akademii je téměř po dva a půl tisíce let předmětem obdivu a úcty pro rozsah a

organizaci vědeckých poznatků na 700 000 papírových svitcích, pro slavná jména učenců, kteří zde působili, pro systém získávání, opisování a využívání písemností a především pro ohlas a význam této knihovny v dějinách duchovní kultury. Otázka prezidenta Nixona při jeho státní návštěvě v Egyptě (1974) po místě, kde stála historická knihovna, byla podnětem k diskusi, které vyústily v rozhodnutí o stavbě nové knihovny obdobného rozsahu. Vyličení průběhu stavby od výzvy světa k finanční podpoře, vypsání soutěže na projekt (524 soutěžících z 58 zemí) k popisu realizace „fantastického výtvoru“, „osmého divu světa“ ve tvaru zkoseného válce se střechou skloněnou směrem k tři sta metrů vzdálenému moři symbolizující cestu boha Slunce starých Egyptanů, až k problémům s doplňováním a rozmístěním fondů. Autor končí úvahou, co nyní s touto knihovnou, komu a čemu bude sloužit, jaké místo zaujme v dějinách duchovní kultury.

39. FLOER, Sheila

CatExpress for small libraries [CatExpress pro malé knihovny] / Sheila Floer

In: OCLC Systems and Services. – [Bradford]. – 1065-075X. – 18, č. 3 (2002), s. 139-145. Il. a tab. v textu. Lit. 1, příl. Autorka popisuje katalogizační službu OCLC CatExpress. Služba, určená malým knihovnám s nedostatečnými finančními zdroji nebo bez školených katalogizátorů, byla zavedena v roce 1999 a umožňovala stahovat záznamy z online katalogu OCLC WorldCat. V roce 2001 se stala složkou OCLC CORC (Cooperative Online Resources Catalog) a v současné době je dostupná na <http://catexpress.oclc.org> nebo <http://corc.oclc.org>. Autorka tuto službu podrobněji charakterizuje. Informuje o školicí verzi, o podmínkách subskripce, o možnostech a limitech využití. Výhody této katalogizační služby demonstruje na konkrétních příkladech několika knihoven, resp. konsorcií veřejných knihoven a regionálních knihovnických sítí v USA, které ji užívají (Montana Library Network, Michigan Library Consortium, Missouri Library Network Corporation aj.).

40.. FOLEY, Marianne

Instant Messaging Reference in an Academic Library : A Case Study [Informační služba Instant Messaging ve vysokoškolské knihovně : případová studie] / Marianne Foley

In: Coll. Res. Libr.– [Chicago]. – 0010-0870. – 63, č. 1 (2002), s. 36-45. Lit. a pozn. 9.

Autorka se v článku zabývá moderní formou elektronických informačních služeb, která využívá mezi mládeží, tedy hlavními klienty vysokoškolských knihoven, velmi populárních komunikačních metod chatování a „instant messaging“ („informační služby v reálném čase“). V úvodu charakterizuje termín Instant Messaging. Dále popisuje projekt univerzitní knihovny v Buffalo (General Libraries of the University at Buffalo, USA), jehož cílem bylo tuto metodu aplikovat v oblasti knihovnických služeb. Informuje o této knihovně a jejím technologickém vybavení, postupu implementace, použití softwaru. Zkušební provoz, k němuž se přihlásilo 20 knihovníků a 5 studentů knihovnictví, odhalil některé nedostatky v personálním zajištění, které bylo třeba řešit (jeden člověk nezvládne současně monitorování chat roomu a službu u informačního pultu a při daném počtu lidí nebylo možné zavést provozní dobu vyhovující všem uživatelům). Zaměstnanci byli proškoleni před zahájením projektu a dostali směrnici s návodem, jak při komunikaci postupovat. Závěr obsahuje informace o průzkumu mezi uživateli, použitých metodách a motivaci a v tabulkách a grafech jeho výsledky.

41. The future of interlibrary loan and document supply : views and comments [Budoucnost meziknihovnických výpůjčních služeb a elektronické dodávání dokumentů : názory a komentáře] / Maurice B. Line, Elda-Monica Guerrero, Mary E. Jackson, Niels Mark, Henri Sène, Leo Waaijers

In: Interlending Doc. Supply. – [Bradford]. – 0264-1615. – 30, č.2 (2002), s. 60-65.

Pět členů poradního výboru redakce časopisu „Interlending and Document Supply“ vyjadřuje své názory na budoucí vývoj meziknihovnických výpůjčních služeb a na elektronické dodávání dokumentů. Jejich názory jsou komentovány britským informačním konzultantem Mauricem B. Linem. Každý příspěvek přináší jiný úhel pohledu, ale všichni autoři se zmiňují o elektronické revoluci, která ovlivňuje způsob ukládání informací a práce s nimi. Autoři nenechávají bez povšimnutí ani možnou budoucí digitalizaci monografií. Tři z pěti příspěvků jsou od autorů z vyspělých evropských zemí (USA, Dánsko, Nizozemsko), kde je běžná elektronická komunikace mezi uživatelem a knihovníkem. Závažnou otázkou však zůstává stanovení výše uživatelských poplatků za poskytování služeb. Autoři z méně rozvinutých zemí (Senegal, Mexiko) se naopak zabývají otázkou nedostatku financí na vybavení knihoven. Infrastruktura zde není rozvinutá a možnost financovat vzdálený přístup k dokumentům je velmi malá. Co však může překlenout propast mezi vyspělými bohatými a zaostalými chudými zeměmi? Autoři se liší v názorech na budoucí roli knihovníka. Elektronická revoluce rozhodně počet knihovníků neomezí, ale jaké schopnosti a dovednosti bude muset knihovník zvládnout?

42. GOULDING, Anne – SPACEY, Rachel

Women in Information Society : barriers and participation [Ženy v informační společnosti : bariéry a formy účasti] / Anne Goulding, Rachel Spacey

In: IFLA J. – [München]. – 0340-0352. – 29, č. 1 (2003), s. 33-40. Lit. 36.

S nástupem informační společnosti a s ním spojeným využíváním informačních technologií (IT) přišly rozsáhlé změny pozitivního i negativního charakteru. I přes jejich tolik proklamovaný demokratizační charakter existují určité skupiny lidí, kteří se pokud jde o využívání IT cítí být více či méně diskriminováni. Příspěvek rozebírá situaci žen jako specifické skupiny takovýchto uživatelů (jde zpravidla o imigrantky, příslušnice etnických menšin, ženy handicapované, ze sociálně slabých vrstev, ženy vyššího věku apod.). Na dané téma proběhla řada výzkumů. Z posledních statistik Britského národního statistického úřadu (UK's National Statistic Office, 2001) vyplývá, že

internet již využívalo 57 % mužů v porovnání s 45 % žen. Některé průzkumy prokázaly, že řada žen se nesnaží své znalosti internetu patřičně zužitkovat, neboť se již předem cítí být diskriminovány vůči mužům. Jako nejčastější bariéry využití internetu u žen byl zjištěny faktory jako např. nedostatek času a peněz, chybějící odvahy a získané negativní zkušenosti s internetem. Další související výzkumy zjišťují například poměr počtu ženských a mužských uživatelů internetu co se týče využívání konkrétních služeb (surfování, e-mail, internetové bankovníctví apod.). Procento žen je nesrovnatelně nižší. Tváří v tvář této situaci vznikla řada hnutí, která mohou být nazývána jakýmsi odnožemi feminismu (některé studie hovoří o tzv. kyberfeminismu) a jejichž hlavní iniciativou je vytvářet a propagovat v rámci internetu tzv. woman-friendly zdroje.

43. KE PING

Toward Continual Reform : Progress in Academic Libraries in China [Směrem k nepřetržité reformě : Pokrok ve vysokoškolských knihovnách v Číně] / Ke Ping

In: Coll. Res. Libr. – [Chicago]. – 0010-0870. – 63, č. 2 (2002), s. 164-170. Lit. 9.

Autor informuje o změnách, ke kterým došlo za několik posledních let v čínských vysokoškolských knihovnách. Růstu nároků na vzdělávání odpovídá i nárůst požadavků, jež musejí vysokoškolské knihovny plnit. V Číně se dali cestou reformy knihovních struktur a využívání lidských zdrojů. Autor uvádí příklady postupů, při kterých se reorganizují pracovní místa a oddělení, slučují se, ruší, ušetřené pracovní síly se převádějí do služeb. Některé knihovny kategorizují pracovní místa podle kvalifikace a obsazují je konkurzem, který se po určité době opakuje. Podle amerického vzoru jsou zaměstnávání studenti a pracovníci na částečný úvazek, aby bylo možno snižovat počty zaměstnanců nebo naopak řešit nedostatek pracovních sil. Zpříisňují se i požadavky na ředitele, kterým by se měla stát významná osobnost s vyšší akademickou hodností. Zdůrazňuje se potřeba reformy navykých postupů a dosavadní praxe: neexistuje volný výběr (z prostorových důvodů i ze strachu z krádeží), učitelé studovny jsou nepřístupné studentům, přestože v nich jsou uloženy nejdůležitější referenční prameny, apod. Je třeba věnovat pozornost budovám knihoven, protože i prostorové problémy mohou brzdit zlepšování služeb. Důležité je vytváření systémů, které umožní spolupracovat např. při využívání zdrojů (společné využívání místo dřívější uzavřenosti). K odhalení slabých stránek knihoven slouží proces hodnocení knihovny, který zajišťují jednotlivé provincie.

44. KIDD, Betty

Digitization of cartographic materials : National archives of Canada [Digitalizace kartografických materiálů : Národní archiv Kanady] / Betty Kidd

In: INSPEL: Intern. J. Spec. Libr. – [Berlin]. – 0019-0217. – 36, č. 1 (2002), s. 53-66. Lit. 3, odkazy na WWW v textu.

Národní archiv Kanady založil svoji webovou stránku (<http://www.archives.ca>) v roce 1995 – v době, kdy kanadské veřejné služby podstupovaly jeden z největších škrtnů v rozpočtech ve své historii. K digitalizaci Národního archivu se přistoupilo v roce 1999. Z kartografických materiálů lze zde nalézt elektronické verze výstavy kanadských historických map, multimediální stálé výstavy „Živoucí paměť“ otevřené ke 125. výročí Národního archivu Kanady v roce 1997 (s přístupem podle tematiky, časového období a typu média), dále multimediálního projektu o historii Nové Francie z roku 2001 umožňujícího i přístup k bibliografické databázi a tím k textovým záznamům éry Nové Francie, výstavy ke 100 letům oficiálního pojmenování míst v Kanadě – jako součást snahy mapovat a sjednotit zeměpisné názvy v Kanadě (aktuálně též na <http://GeoNames.NRCAN.GC.CA/cent/>); digitalizované skicáře George Backa z fondů Národního archivu (skicy map z jeho výpravy do Arktidy i dalších map a obrázků – soubor umístěný na Industry Canada website <http://collections.ic.gc.ca/back/>). K dalším představeným projektům (materiály Národního archivu umístěné na webových stránkách jiných organizací) patří např. GeoGratis (<http://geofratis.cgd.gc.ca>), Canadian County Atlas Digital Project (<http://collections.ic.gc.ca/atlas/>), New France Virtual Museum (<http://www.vmnf.civilization.ca>) a Ottawa in Maps (<http://www.library.carleton.ca/madgic/maps/ottawa>). Autorka uvádí též širší kontext aktivit týkajících se digitalizace v Kanadě. Jde o Government On-Line (<http://www.gol-ged.gc.ca>) a Connecting Canadians Initiative (<http://www.connect.gc.ca>) – vládní programy, které mají zajistit, aby se Kanada stala „nejpřipojenější“ zemí světa do roku 2004. Digitalizací se zabývá Canada Digital Collections Program (CDC). Součástí těchto programů je SchoolNet (<http://www.schoolnet.ca>) - podle článku měly být kanadské školy a knihovny připojeny k internetu do 31. března 1999. Zajímavé je propojení SchoolNet a CDC (Youth Employment Strategy – zapojení mladých do projektů digitalizace).

45. KOMITO, Lee

Electronic communities in an information society : Paradise, Mirage, or Malaise? [Elektronické komunity v informační společnosti : ráj, fata morgána nebo nesnáze?] / Lee Komito

In: J. Doc. – [London]. – 0022-0418. – 57, č. 1 (2001), s. 115-129. Lit. 44.

Dnes se často hovoří o tom, že sociální komunity a společenství v rychle se rozvíjející informační společnosti zanikají. Technologický vývoj nabízí jiné řešení: „virtuální komunity“. Na toto téma proběhly četné diskuse, ze kterých vyplývá, že „komunita“ je složitý jev, ale otázkou zůstává, zda vůbec nějaké „virtuální komunity“ existují. Je definováno mnoho komunit, které mohou být rozděleny do několika hlavních skupin: morální, normativní a proximální. Některé z nich zřejmě mohou existovat i ve virtuální podobě, ale není pravděpodobně možné zachovat všechny kategorie komunit doposud fungujících v naší společnosti. Lidé se díky moderním způsobům komunikace paradoxně vzdalují jeden druhému. Jestliže tento trend bude pokračovat, vytvoří se informační společnost sestávající ze vzájemně izolovaných komunit. Autor se ve svém příspěvku ohlíží za historii komunit v postindustriální společnosti, definuje pojem „komunita“ a „virtuální komunita“, popisuje hlavní kategorie komunit, zamýšlí se nad sociologickým významem komunikace „tváří v tvář“ a elektronické komunikace a klade si otázku, jaké jsou důsledky vzniku „virtuálních komunit“.

46. McEATHRON, Scott R. – McGLAMERY, Patrick – DONG-GUK, Shin
 Naming the landscape : building the Connecticut Digital Gazetteer [Pojmenování zemského povrchu : budování Connecticutského digitálního zeměpisného slovníku] / Scott R. McEathron, Patrick McGlamery, Dong-Guk Shin
 In: INSPEL: Intern. J. Spec. Libr. – [Berlin]. – 0019-0217. – 36, č. 1 (2002), s. 83-93. Lit. 14, další odkazy v textu.
 Popis okolností a procesů budování Connecticutského digitálního zeměpisného slovníku (Connecticut Digital Gazetteer – CDG). Projekt vznikl v roce 1998 jako součást záměru zformulovat program přístupu a šíření dat o Zemi a prostoru (vize roku 2010), srovnat možnosti budování digitální knihovny geologické literatury aj. Předběžné úvahy o digitálním zeměpisném slovníku spadají do roku 1999, kdy vědecká komise pro mapování Národní akademie věd (National Academy of Sciences' Mapping Science Committee – http://www4.nas.edu/cger/besr.nsf/web/mapping_science?OpenDocument) uskutečnila seminář zabývající se rozvojem informačních zdrojů o prostoru prostřednictvím zeměpisných jmen a identifikací vědeckých a politických problémů spojených s vývojem výměny informací v rámci digitálního zeměpisného slovníku. Definuje se zeměpisný slovník (hlavními atributy jsou odpovědi na otázky, kde je určité místo a jaké zeměpisné jméno se vztahuje k určité lokaci), stanovuje se jeho rozsah a popisuje se proces budování CDG. Projekt byl ukončen v roce 2002. Součástí databáze je též soubor 14 000 online dostupných historických pohlednic a fotografií (Connecticut history online, <http://www.cthistoryonline.org>), které lze vyhledávat pomocí klíčových slov, předmětu, původce, názvu a data. CDG je příkladem databáze obsahující mnoho různých slovníků s odkazy na prostorová určení zeměpisných jmen ze slovníků. Vývoj digitálních zeměpisných slovníků je důležitým krokem k realizaci digitalizovaného obrazu Země. Autoři se v článku dále zabývají otázkami metadat, pravidel popisu, geografických jmen a autorit (AACR2R, MARC21, FRANAR).
47. MEDEIROS, Norm
 Introducing Scirus : Elsevier' s shot at the title [Představujeme Scirus : přímá trefa k názvu od společnosti Elsevier] / Norm Medeiros
 In: OCLC Systems and Services. [Bradford]. – 1065-075X. – 18, č. 3 (2002), s. 121-124. Lit. 2, il. v textu.
 Představuje se Scirus (<http://www.scirus.com>), vyhledávací stroj vytvořený společností Elsevier Science, který indexuje vědecké informace na volně přístupných webových stránkách spolu s těmi, které vlastní Elsevier a jeho partneři. V tomto spojení byl Elsevieru příkladem Northern Light, který už však upustil od zprostředkování volně přístupných informací. Autor podrobněji informuje o rozsahu a prohledávaných zdrojích a o svých zkušenostech s využíváním Scirusu.
48. PAUL, Johnson
 Narrowing the digital divide : initiatives undertaken by the Association of South-East Asian Nations (ASEAN) [Zmenšeme míru informačního rozdělení : iniciativy sdružení států jihovýchodní Asie ASEAN] / Johnson Paul
 In: Program: Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. – 0033-0337. – 36, č. 1 (2002), s.13-22. Lit. 16, 1 tab. v textu.
 Článek informuje, jak se sdružení států jihovýchodní Asie ASEAN (Association of South-East Asian Nations) snaží překonat informační rozdělení v konkrétních podmínkách jihovýchodní Asie. V úvodu autor s pomocí dalších zdrojů definuje termín informační rozdělení (digital divide). Pro detailnější charakteristiku tohoto jevu cituje pravidlo 8 C (v angličtině), podle kterého se informační rozdělení projevuje v oblastech připojení, obchodu, schopností a dovedností, kapitálu (investice), kultury, společnosti, spolupráce, obsahové stránky sítí. K informačnímu rozdělení dochází v rámci regionu i ve vztahu vyspělejších a méně vyspělých zemí. V úvodu je nutno brát i mezeru ve znalostech – i ty, kdo dostali možnost se připojit k internetu, zaujme jenom obsah, který odpovídá jejich znalostem, zkušenostem a zájmu. Po charakteristice informačního rozdělení následují stejně podrobné informace o iniciativě e-ASEAN. Země sdružené v ASEAN začaly problém společně řešit po summitu na Filipínách v roce 1999, kdy byl vytvořen krizový štáb s úkolem povzbudit a usnadnit zavádění elektronického obchodu v celém regionu. Později se vytvořila iniciativa ASEAN Vision 2020 a e-ASEAN. Autor uvádí cíle této iniciativy a charakterizuje kroky, které činí v oblasti infrastruktury, rozvoje společného trhu pro informační technologie a služby, ve vytváření prostředí příznivého pro elektronický obchod, ve vytváření e-společnosti (založené na znalostech, s nízkou mírou informačního rozdělení, zvyšující schopnosti pracovníků apod.), rozvoje e-governmentu. Zmiňuje se o problémech, jimiž jsou malá průzračnost cílů, politická, ekonomická a technologická rozdílnost v regionu, vážné problémy financování. V závěru se zabývá otázkou, jak mohou pomoci knihovníci a informační pracovníci. Připojena tabulka srovnávající státy ASEAN podle několika ukazatelů z oblasti telekomunikací a IT: počet telefonních stanic, mobilních telefonů, televizních přijímačů, PC a internetových připojení na 1000 obyvatel.
49. RUTHVEN, Tom – MAGNAY, Susan
 Top performing interlending operations : results of the Australian benchmarking study [Poskytovat špičkové MVS : výsledky australské porovnávací studie] / Tom Ruthven, Susan Magnay
 In: Interlending Doc. Supply. – [Bradford]. – 0264-1615. – 30, č. 2 (2002), s. 73-79. Lit. 1, tab.
 Během roku 2000 se přes 100 australských knihoven různého zaměření zúčastnilo obsáhlého výzkumu meziknihovnických výpůjčních služeb a elektronického dodávání dokumentů. Šlo o první rozsáhlejší výzkum MVS, který byl v Austrálii realizován, autoři proto vycházeli ze studie provedené v 90. letech americkým Sdružením vědeckých knihoven (ARL) pod vedením Mary Jackson (Measuring the Performance of Interlibrary Loan Operations in North American Research and Academic Libraries. Washington : ARL, 1996).
 Autoři článku prezentují výsledky tohoto průzkumu. Byly zkoumány čtyři klíčové faktory související s meziknihovnickými výpůjčními službami: cena za služby, doba, za kterou byl zodpovězen uživatelský dotaz, počet kladně vyřízených žádostí a spokojenost uživatelů s dodanými dokumenty. Příspěvek je rozdělen do čtyř částí. První část popisuje

postup při provádění výzkumu, druhá část obsahuje stručný přehled australské knihovnické scény, ve třetí části jsou přiblíženy závěry z výzkumu a nakonec je uvedeno, jak budou výsledky výzkumu využity pro zkvalitnění služeb a činnosti knihoven v Austrálii. Studie ukázala, že je třeba se zaměřit na pět oblastí: neustále se ujišťovat, že personál precizně ovládá systém, se kterým pracuje; implementovat meziknihovní výpůjční modul přímo do knihovních systémů; neustále doplňovat záznamy do souborných katalogů; omezit zbytečné kroky v procesu MVS a v neposlední řadě je nutná spolupráce všech velkých knihoven, které MVS poskytují. Článek je doplněn grafy, které ilustrují výsledky výzkumu klíčových faktorů zmíněných na začátku. Kompletní zpráva z průzkumu a závěry, na základě kterých lze rychle a efektivně zlepšit MVS, jsou přístupné na adrese <http://www.nla.gov.au/initiatives/nrswg/benchmarking.html>.

50. SICKMANN, Anselm

The Bundeswehr Scientific and Technical Information System and its Historical Background [Systém vědeckotechnických informací Bundeswehru a jeho historické pozadí] / Anselm Sickmann

In: INSPEL: Intern. J. Spec. Libr. – [Berlin]. – 0019-0217. – 36, č. 2 (2002), s. 114-143. Lit. a pozn. 30.

Přestože Bundeswehr vznikl již v roce 1950, o jeho knihovních a dokumentačních službách se mnoho neví. Dnes má Bundeswehr 111 knihoven, v nichž pracuje 355 lidí (z toho 92 v jeho univerzitních knihovnách). Bývalé dokumentační středisko začalo pracovat v 60. letech a po poslední reorganizaci v roce 1992 se sloučilo se střediskem knihovních služeb. Hlavními nedostatky dokumentačního střediska byla zastaralost systému vyhledávání informací (STAIRS), který neumožňuje aktualizace, dále příliš dlouhé lhůty dodávání dokumentů, dlouhá doba mezi publikováním dokumentu a možností jeho půjčení a nízká periodicitu publikování dokumentačních informací Bundeswehru a jejich rychlé zastarávání. Po reorganizaci vznikl Systém vědeckotechnických informací Bundeswehru (Fachinformationswesen des Bundeswehr – FIWBw). Popisuje se organizační struktura FIWBw, jeho informační marketing (materiálem zvláštního zájmu jsou dokumenty produkované v Bundeswehru, které obsahují cenné informace). Jmenný popis dokumentů je prováděn podle pravidel RAK-WB, pro věcné zpracování se používá tezauru a klasifikace FIWBw. Pro přenos informací o dokumentech se od roku 2000 používá intranetu (od roku 2001 je v provozu Intranet OPAC, který umožňuje vyhledávat v celé dokumentové bázi FIWBw). Od roku 1998 jsou digitalizovány úplné texty značné části zpracovaných dokumentů (v současné době je k dispozici asi 70 000 kopií plných textů ve formátu PDF; od roku 2000 lze tyto dokumenty zasílat e-mailem). V centrální databázi je 270 000 záznamů. Každý účastník integrovaného systému může pracovat i s lokálním fondem a mít přístup ke všem autoritním záznamům (které jsou denně aktualizovány). Pokud jde o budoucnost, počítá se s elektronickým poskytováním služeb přes intranet Bundeswehru, s rozšířením FIWBw do podoby znalostní báze, se zlepšením kvality řízení a též s retrospektivní digitalizací všech dokumentů ve fondu.

51. SMITS, Jan

Geospatial data access : can we manage to shift? [Přístup k datům o Zemi a prostoru : podaří se nám jej změnit?] / Jan Smits

In: INSPEL: Intern. J. Spec. Libr. – [Berlin]. – 0019-0217. – 36, č. 1 (2002), s. 22-48. Lit. a pozn. 66.

Při zpracování dat o Zemi a prostoru pracujeme stále ještě podle staré metody s DLO (Document-like Objects – objekty zachycenými v dokumentu). V budoucnu ale půjde o to, soustředit se na relevantní data a software, s jehož pomocí lze vytvořit čitelný soubor dat a/nebo obraz, který možná bude i taktilní. Obraz, s nímž budeme pracovat, bude možná budován v několika na sebe položených vrstvách tvořících jednoduchý obraz. Nepůjde již tedy – jako doposud – o pouhou identifikaci DLO a jeho předání uživateli. Uživatel bude mít možnost přístupu k celkovému obrazu prostřednictvím jeho částí. Ty budou popsány formálními popisnými prvky a interpretovány svými kartografickými a matematickými vlastnostmi a tematikou. Vzájemné vztahy budou zachyceny zeměpisným a matematickým tezaurem. Se sofistikovaným vyhledávacím systémem budeme mít možnost vybírat si a kombinovat jednotlivé prvky z popisu a jako odpověď na dotaz dostaneme jeden i více popisů map. Při digitálním zpracování budeme muset mít představu o tom, jaký obraz chceme vytvořit a jak chceme, aby vypadal. Potom vyhledáme data, z nichž bude tento obraz zkonstruován, a použijeme k tomu příslušný software. Znamená to, že budeme muset být alespoň zčásti kartografy. Autor dále hodnotí tradiční nástroje přístupu k analogovým datům a poukazuje na nutnost začít budovat soubory metadat, s jejichž pomocí bude možno zpracovávat digitalizovaná data. Dokumentátoři již v 90. letech zjistili, že elektronická data vyžadují při dokumentaci odlišný přístup než tradiční analogové materiály. Byla tak zahájena řada iniciativ zaměřujících se na uživatele (odpovědi na požadavky typu: „najdi“ – „identifikuj“ – „vyber“ – „získej“). Nastal zájem o metadata, protože při nedostatku relevantních informací není možná znovuvyhledatelnost publikace. Popisuje se 5 systémů pro tvorbu metadat a na příkladech se ukazují rozdíly mezi nimi. Jedná se o jednoduchý záznam vytvořený pro vyhledávač, dále Dublin Core, spojení ISBD(CM) a ISBD(ER) a národní normy jako ANZLIC38 (pro Austrálii a Nový Zéland), FGDEC39 (pro Spojené státy), CEN40 (pro Evropu) a ISO41 (globální). Autor se domnívá, že tvorba metadat se bude exponenciálně rozrůstat navzdory přáním IFLA, která preferuje základní popis. Tíže tohoto břemene padne na bedra tvůrců metadat a softwarových programátorů. Katalogizátoři se stanou manažery informačního systému metadat a sami budou kontrolovat a ověřovat vstupní data.

52. SUKIASJAN, Eduard Rubenovič

Metod situacionnogo analiza při provedenii trening-seminara po upravleniju personalom [Metoda situační analýzy použitá při tréningovém semináři na téma řízení personálu] / Eduard Rubenovič Sukiasjan
In: Nauč. Techn. Bibl. – [Moskva]. – 0130-9765. – č. 11 (2002), s. 25-45. Příl.

Autor, řídicí pracovník Ruské státní knihovny v Moskvě se zkušenostmi v řízení personálu, popisuje přípravu a realizaci vzdělávací akce – třídního semináře pro vedoucí pracovníky centralizovaných knihovních systémů Republiky Karélie. Zdůvodňuje, proč po konzultaci se zadavatelem (Středisko zvyšování kvalifikace pracovníků knihoven při Národní knihovně Republiky Karélie) vybral formu tréningového semináře a metodu situačních analýz jako nejvhodnější pro vedoucí pracovníky. V článku v úplnosti uvádí podklady – tři okruhy situací s navrženými variantami řešení, s nimiž pracovali frekventanti semináře: 1) situace spojené s výběrem, přijímáním, propouštěním a rozmisťováním kádrů; 2) situace spojené se zvyšováním kvalifikace; 3) situace vznikající při operativním řízení personálu. Je uveden rozbor dvou anket, které autor provedl v průběhu semináře a které umožnily získat přehled o manažerských zkušenostech účastníků, jejich představách o osobnosti a vlastnostech řídicího pracovníka, o práci se základní dokumentací knihoven, o jejím zpřístupnění pracovníkům, o provádění pasportizace pracovních míst, úrovni individualizace funkčních požadavků katalogu prací, plánech individuálního rozvoje apod. K článku jsou přiloženy materiály, které jako pomůcka pro svoje další působení obdrželi účastníci semináře: návrh postupu při adaptaci nového pracovníka, souhrn profesionálních kvalit knihovníka, rady mladému knihovníkovi, jak se stát profesionálem, osnova pohovoru s uchazečem o práci v knihovně. V článku je i několik zajímavých údajů, které charakterizují poměrně vysokou úroveň organizace knihovních služeb v Republice Karélie: na 761,8 tis. obyvatel republiky připadá 739 knihoven různé rezortní příslušnosti, z nich velmi dobře organizovaná síť knihoven rezortu kultury: 335 knihoven, z toho 4 zřizované orgány republiky a 331 městských (obecních) organizovaných v 19 centralizovaných systémech (v každé obci s více než 300 obyvateli je otevřena knihovna); výkonové ukazatele knihoven převyšují průměr Ruské federace.

53. ŠČEGLOVA, Marina Jakovlevna

Naučnaja biblioteka Kamčatskogo gosudarstvennogo techničeskogo universiteta i jeje istorija [Vědecká knihovna Kamčatské státní technické univerzity a její dějiny] / Marina Jakovlevna Ščeglova
In: Nauč. Techn. Bibl. – [Moskva]. – 0130-9765. – č. 12 (2002), s. 65-69.

Vědecká knihovna Kamčatské státní technické univerzity se hlásí k odkazu námořního kapitána a objevitele V. I. Beringa, který se v 18. století zasloužil o vznik námořního školství na Dálném východě. Jeho návrhy na rozvoj námořní navigace ve „Východním oceánu“ a na „výchovu mladých kozáků v Ochotsku a na Kamčatce pro námořní plavbu“, které předložil Jejímu Imperátorskému Veličenstvu Anně Ioannovně, byly milostivě vyslyšeny a roku 1731 byly vydány příslušné instrukce. Se školami vznikly i knihovny, jejichž fondy byly doplňovány i díky darům významných cestovatelů, vědců, účastníků expedic. Během dalších staletí knihovny prožívaly reformy spolu se svými školami, nevyhnuly se jim ani válečné události. Důležitým datem pro historii dnešní univerzitní knihovny je rok 1942, kdy bylo založeno Námořní učiliště na Kamčatce (vysoká škola). Jeho součástí byla samozřejmě i odborná knihovna. Současně se rozvíjely školy a knihovny zaměřené na rybolov a příslušný zpracovatelský průmysl. Výsledkem všech peripetií je vytvoření Kamčatské státní technické univerzity v roce 2001. Jde o největší univerzitu na Kamčatce. Její knihovna (250 000 k.j., 6500 čtenářů) se proměňuje ve vědecko-informační knihovní středisko univerzity. Autorka popisuje knihovnu a zvláště se zabývá specifiky jejího doplňování a odborné přípravy personálu, s čímž je spojena řada těžkostí vzhledem ke geografické lokalizaci místa, v němž knihovna působí.

54. VERŠININ, Michail Iosifovič – MASEVIČ, Andrej Cezarevič

Sozdanije elektronnogo kataloga inostrannyh žurnalov BAN : koncepcija, sostojanije dela, plany i perspektivy [Vytváření elektronického katalogu zahraničních časopisů v Knihovně Ruské Akademie věd : koncepce, stav prací, plány a perspektivy] / Michail Iosifovič Veršinín, Andrej Cezarevič Masevič
In: Nauč. Techn. Bibl. – [Moskva]. – 0130-9765. – č. 11 (2002), s. 74-90. Lit. 5, tabulky a il. v textu.

Je popsán projekt (a postup jeho částečné realizace) vytvoření elektronického katalogu zahraničních časopisů v Knihovně Ruské Akademie věd (BAN, Sankt-Petěrburg) s využitím metody konverze údajů z databáze ULRICH s International Periodicals Directory (CD-ROM). Počet titulů zahraničních časopisů v knihovnách vědeckých ústavů Sankt-Petěrburského vědeckého centra Ruské Akademie věd (knihovní systém BAN) se pohybuje mezi 10-15 tisíci. Cílem projektu bylo vytvořit úplný elektronický katalog zahraničních periodik, který by byl součástí elektronického katalogu BAN. V době zveřejnění článku byly ukončeny první tři etapy projektu: konverze příslušných bibliografických záznamů z báze ULRICH, vytvoření programu pro ukládání specifikací jednotlivých čísel, vytvoření experimentálních lokálních vyhledávacích systémů pro studovnu periodik v ústředí BAN a pro několik dalších ústavních knihoven s cílem doladění softwaru a celé technologie vytváření a správy elektronického katalogu. Další tři (nejnáročnější) etapy, a sice modifikace prvků záznamů a programového vybavení na základě vyhodnocení předchozí fáze projektu, ukládání nových přírůstků a retrospektivní uložení všech zbývajících záznamů, teprve čekají na svoji realizaci. Autoři se dále podrobněji věnují popisu struktury systému („Inostrannyje žurnaly“ - „Zahraníční časopisy“), konverzi z formátu USMARC do formátu UNIMARC-BAN (uvedeny příklady záznamů v jednotlivých fázích převodu), převodu anglických výrazů bibliografických záznamů do ruštiny, korekturám záznamů, ukládání lokálních údajů atd. Soupis zahraničních periodik je postupně zveřejňován na webové stránce BAN – <http://www.ban.ru>.

55. WEAVER-MEYERS, Pat
Conflict Resolution : A Case Study about Academic Librarians and Faculty Status [Rozhodování při konfliktech : případová studie o vysokoškolských knihovnicích a statut člena učitelského sboru] / Pat Weaver-Meyers
In: Coll. Res. Libr. – [Chicago]. – 0010-0870. – 63, č. 1 (2002), s. 25-34. Lit. a pozn. 32.
Článek je věnován v USA frekventovanému tématu – statusu člena učitelského sboru, který dostávají knihovníci vysokoškolských knihoven. Tentokrát je problém pojednán z hlediska konfliktů a nejasností, které tento status vyvolává jak ve vztahu k veřejnosti a ostatním členům sboru, tak i mezi vysokoškolskými knihovníky samými. Po obecnějším úvodu je velmi podrobně popsán případ knihovníků na Oklahomské univerzitě, kde byl tento status pozastaven. Na této univerzitě má status člena učitelského sboru, který náleží knihovníkům, mnohaletou tradici. Útoky na tento fakt i obhajoba statusu se datují od 80. a hlavně 90. let. Popis konkrétních konfliktních kroků a řešení je spojen s poukázáním na přínos pro teorii řešení konfliktů.
56. WINSTON, Mark D. – DUNKLEY, Lisa
Leadership Competencies for Academic Librarians : The Importance of Development and Fund-raising [Řídící schopnosti pro vysokoškolské knihovny : důležitost projektování a získávání finančních prostředků] / Mark D. Winston, Lisa Dunkley
In: Coll. Res. Libr. – [Chicago]. – 0010-0870. – 63, č. 2 (2002), s. 171-182. Lit. 33.
Autoři se zabývají problematikou definování řídicích schopností vedoucích pracovníků vysokoškolských knihoven podle požadavků praxe a promítnutí těchto požadavků do odborného vzdělávání. Zajímá je hlavně schopnost vedoucích pečovat o externí finanční zdroje, obstarávat pro knihovnu finanční prostředky, jednat se sponzory jako součást efektivního řízení. Představují průběh a výsledky výzkumu, který popisuje oblasti odbornosti a dovednosti, typ kvalifikace pro vedoucí pracovníky vysokoškolských knihoven. Autoři uvádějí výběr institucí, v nichž se průzkum prováděl, a poznatky o kvalifikaci vedoucích pracovníků získané studiem literatury před zahájením průzkumu. Použitou metodou byl rozbor inzerátů nabízejících práci. Výsledky jsou přehledně uvedeny v tabulkách.